วินัยชาวพุทธ

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต)

THE BUDDHIST'S DISCIPLINE

P.A. Payutto

สพฺพทานํ ธมฺมทานํ ชินาติ

การให้ธรรมเป็นทาน ชนะการให้ทั้งปวง

วินัยชาวพุทธ / The Buddhist's Discipline

© พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต) /

Phra Brahmagunabhorn (Bhikkhu P. A. Payutto)

แปลโดย ดร. สมศีล ฌาณวังศะ / Translated by Dr. Somseen Chanawangsa

ISBN 974-344-037-2

วินัยชาวพุทธ

พิมพ์ครั้งแรก สิงหาคม ๒๕๔๓

First Publishing, August 2000

วินัยชาวพุทธ / The Buddhist's Discipline

พิมพ์ครั้งที่ ๖ กันยายน ๒๕๔๓

6th published in September, 2000

พิมพ์ครั้งที่ ๔๒ เมษายน ๒๕๕๔

42nd published in April, 2011

(ข้อมูลสถิติการพิมพ์อยู่ระหว่างการรวบรวมข้อมูลเก่า
ตัวเลขที่ใช้เป็นจำนวนขั้นต่ำเท่าที่ปรากฏหลักฐานในปัจจุบัน)

พิมพ์เผยแผ่เป็นธรรมทาน โดยไม่มีค่าลิขสิทธิ์

หากท่านใดประสงค์จัดพิมพ์ โปรดติดต่อขออนุญาตที่ วัดญาณเวศกวัน
ต.บางกระทึก อ.สามพราน จ.นครปฐม ๗๓๒๑๐
http://www.watnyanaves.net

พิมพที่

คำนำ

ปัจจุบันนี้ คนที่เรียกตัวว่าเป็นชาวพุทธโดยมาก เหมือนเป็นคนไม่มีหลัก ราวกะถือลัทธิว่า ชาวพุทธเป็นคนอิสระเสรี จะเชื่อถือหรือประพฤติตัวอย่างไรก็ได้

แท้จริงนั้น การที่จะเป็นอะไรหรือเรียกชื่อว่าอย่างไร ก็ต้องมีหลักเกณฑ์สำหรับเป็นเครื่องกำหนด หรือเป็นมาตรฐาน ดังในหมู่พุทธบริษัทเอง พระภิกษุสงฆ์ก็มีพระธรรมวินัยเป็นมาตรฐาน เริ่มแต่มีศีลเป็นเครื่องกำกับความเป็นอยู่ภายนอก

ส่วนในฝ่ายคฤหัสถ์ อุบาสกอุบาสิกาก็มีคุณสมบัติและข้อปฏิบัติที่เป็นเครื่องกำหนดเช่นเดียวกัน แต่คงจะเป็นเพราะความเปลี่ยนแปลงในสังคม ทำให้วิถีชีวิตของชาวพุทธผันแปรไป ห่างเหินจากหลักพระศาสนา จนเหมือนว่าไม่รู้จักตัวเอง

โดยปรารภสภาพเสื่อมโทรมเช่นนั้น จึงได้รวบรวมข้อธรรมที่เป็นหลักในการดำเนินชีวิต สำหรับพุทธศาสนิกชนทั่วไปขึ้นมา เรียกว่า “คู่มือดำเนินชีวิต” ซึ่งต่อมาได้เปลี่ยนเป็นชื่อปัจจุบันว่า *ธรรมนูญชีวิต*

อย่างไรก็ตาม หลักธรรมใน*ธรรมนูญชีวิต*นั้น ยังมากหลากหลาย ต่อมาจึงได้ยกเฉพาะส่วนที่เป็นแบบแผนของชีวิต คือ “คิหิวินัย” ออกมาย้ำเน้น โดยเริ่มฝากแก่นวกภิกษุในคราวลาสิกขา เพื่อให้ช่วยกันนำไปปฏิบัติเป็นหลัก และเผยแพร่แนะนำผู้อื่น ตั้งแต่ครอบครัวเป็นต้นไป ในการที่จะสร้างสรรค์สังคมชาวพุทธไทย ให้เจริญงอกงามมีสันติสุขสืบไป

จากนั้นก็ได้เรียบเรียงหลัก “คิหิวินัย” นี้ พิมพ์รวมไว้เป็นส่วนต้นของ *ธรรมนูญชีวิต* ตั้งชื่อว่า *มาตรฐานชีวิตของชาวพุทธ*

Preface

Nowadays, most of the self-proclaimed Buddhists seemingly fare without any basis, as there exists a creed that Buddhists are quite at liberty to believe or behave in whatever way they like.

In fact, for someone to be anything or to be called by any name, there must be certain principles to serve as determining criteria or standards. Among the four assemblies of Buddhists themselves, for instance, monks have the Dhamma and Vinaya (Doctrine and Discipline) as their standards, starting with training rules to govern their living in the world without.

On the part of householders, male and female lay followers also have certain qualities and practices as determining criteria. However, it is probably on account of societal changes that the Buddhist way of life has been diverted, being so far removed from the Buddhist tenets that they do not seem to know themselves.

Addressing such deterioration, a number of Dhamma items as guiding principles for living were compiled with Buddhists in general in mind, and entitled "A Manual for Living," which was subsequently changed into the present title of A Constitution for Living.

Nevertheless, the Dhamma items contained in A Constitution for Living were still numerous and varied. Later on, a portion was therefore specifically singled out for emphasis which was concerned with a roadmap for living, namely "gihivinaya." This was first entrusted to newly ordained monks on their leaving monkhood, so that they could help contribute—by observing it themselves and also by disseminating or introducing it to others starting from their own families—to bringing about a Thai Buddhist society that would be more prosperous and peaceful for many years to come.

The portion of "gihivinaya" was then recast and published as the first part of A Constitution for Living, entitled "The Buddhist's Life Standards."

"คิหิวินัย" คือ **วินัยของคฤหัสถ์** หรือ **วินัยชาวบ้าน** นี้ เป็นชุดคำสอนเดิม ที่พระพุทธเจ้าตรัสแสดงไว้ใน ***สิงคาลกสูตร*** และพระอรรถกถาจารย์ได้สรุปไว้ท้ายคำอธิบายว่า **"พระสูตรนี้ ชื่อว่าคิหิวินัย"** บ่งชัดถึงความสำคัญของพระสูตรนี้ พร้อมกับเป็นหลักฐานบ่งชี้ว่า ชาวพุทธฝ่ายคฤหัสถ์ก็มีข้อปฏิบัติที่เป็นแบบแผนแห่งชีวิตและสังคมของตน

เวลานี้ สังคมยิ่งเสื่อมถอย ก้าวลึกลงไปในปลักหล่มแห่งอบายมากยิ่งขึ้น ถ้าจะให้สังคมมีอนาคตที่ควรหวัง ก็ถึงเวลาที่จะต้องลุกขึ้นมาเร่งรื้อฟื้นหลัก "คิหิวินัย" ขึ้นมา ให้เป็นแบบแผนแห่งชีวิตและสังคมชาวพุทธ ถ้าคนไทยตั้งตนอยู่ในคิหิวินัย ก็มั่นใจได้ว่าสังคมไทยจะไม่เพียงฟื้นตัวขึ้นจากวิกฤตเท่านั้น แต่จะก้าวหน้าไปในวิวัฒน์ได้อย่างแน่นอน

บัดนี้ มองเห็นว่า คิหิวินัย ที่จัดไว้เป็นส่วนต้นของ *ธรรมนูญชีวิต* ในชื่อว่า "มาตรฐานชีวิตของชาวพุทธ" นั้น รวมอยู่ในหนังสือใหญ่ ยังไม่เด่นเป็นจุดเน้นเท่าที่ควร และเผยแพร่ให้ทั่วถึงได้ยาก จึงนำมาปรับสำนวนให้ง่ายลงอีก แยกพิมพ์เป็นเล่มเล็กต่างหาก และตั้งชื่อใหม่ว่า *"วินัยชาวพุทธ"*

หวังว่า การพิมพ์ ***วินัยชาวพุทธ*** กล่าวคือคิหิวินัย เล่มนี้ จะสัมฤทธิ์วัตถุประสงค์ที่สัมพันธ์กับธรรมนูญชีวิต กล่าวคือหวังจะให้พุทธศาสนิกชนใช้ *"วินัยชาวพุทธ"* เป็นเกณฑ์มาตรฐานสำหรับกำกับและตรวจสอบการดำเนินชีวิตของตน แล้วก้าวสู่คุณสมบัติและข้อปฏิบัติใน *"ธรรมนูญชีวิต"* เพื่อดำเนินชีวิตให้ดีงาม ประสบความสำเร็จ และเป็นประโยชน์ยิ่งขึ้นจนถึงความสมบูรณ์ ให้ชีวิตและสังคมบรรลุจุดหมาย ที่เปี่ยมพร้อมทั้งด้วยอามิสไพบูลย์ และธรรมไพบูลย์ อย่างยั่งยืนนาน

พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต)

๗ กันยายน ๒๕๔๓

"Gihivinaya"—i.e. the householder's discipline, or discipline for the laity—is a set of original teachings imparted by the Buddha in the Siïgàlakasutta, and the commentator concluded at the end of its explication that "This sutta is called gihivinaya." This clearly indicates the significance of the discourse, and at the same time serves as evidence that lay Buddhists also have practices that constitute a roadmap for their own lives and society.

At present, society is becoming more deteriorated, treading more deeply into the quagmire of loss and woe. For society to have a future one should hope for, it is time to get up and urgently restore the principle of "gihivinaya" as a roadmap for one's life and the Buddhist society. If Thai people establish themselves in the "gihivinaya," we can rest assured that not only will Thai society recover from its crises, but it will definitely forge ahead into prosperity as well.

It is now deemed that as the "gihivinaya," arranged as the first part of A Constitution for Living under the title "The Buddhist's Life Standards," is included in a bigger book, it lacks the prominence it merits, and it would also be difficult for this set of teachings to be widely circulated. The portion has thus been simplified and separately published as a booklet retitled The Buddhist's Discipline.

It is hoped that the publication of The Buddhist's Discipline, namely "gihivinaya," will accomplish the objective related to that of A Constitution for Living. That is, Buddhists will hopefully employ The Buddhist's Discipline as standard criteria for governing and monitoring the way they conduct their lives, and then move on to the qualities and practices expounded in A Constitution for Living—to lead a good life, successful and attaining to greater benefits to such an extent as to reach perfection, thus enabling one's life and society to achieve the goal endowed with both material and spiritual abundance in a sustainable way.

Phra Dhammapitaka (P. A. Payutto)
7 September 2000

สารบัญ

คำนำ *(ง)*

วินัยชาวพุทธ **๑**

หมวดหนึ่ง วางฐานชีวิตให้มั่น *๗*

กฎ ๑ เว้นชั่ว ๑๔ ประการ **๑**

ก. เว้นกรรมกิเลส ๔ ๑

ข. เว้นอคติ ๔ ๒

ค. เว้นอบายมุข ๖ ๒

กฎ ๒ เตรียมทุนชีวิต ๒ ด้าน **๒**

ก. เลือกสรรคนที่จะเสวนา ๒

ข. จัดสรรทรัพย์ที่หามาได้ ๔

กฎ ๓ รักษาความสัมพันธ์ ๖ ทิศ **๕**

ก. ทำทุกทิศให้เกษมสันต์ ๕

ทิศที่ ๑ บิดามารดา ๕ | *ทิศที่ ๔ มิตรสหาย* ๖

ทิศที่ ๒ ครูอาจารย์ ๕ | *ทิศที่ ๕ คนรับใช้และคนงาน* ๗

ทิศที่ ๓ ภรรยา ๖ | *ทิศที่ ๖ พระสงฆ์* ๘

ข. เกื้อกูลกันประสานสังคม ๘

หมวดสอง นำชีวิตให้ถึงจุดหมาย **๙**

ก. จุดหมาย ๓ ขั้น **๙**

ขั้นที่ ๑ จุดหมายขั้นตาเห็น ๙

ขั้นที่ ๒ จุดหมายขั้นเลยตาเห็น ๙

ขั้นที่ ๓ จุดหมายสูงสุด ๑๐

ข. จุดหมาย ๓ ด้าน **๑๐**

ด้านที่ ๑ จุดหมายเพื่อตน ๑๐

ด้านที่ ๒ จุดหมายเพื่อผู้อื่น ๑๐

ด้านที่ ๓ จุดหมายร่วมกัน ๑๐

ชาวพุทธชั้นนำ **๑๑**

Contents

Preface *(d)*

THE BUDDHIST'S DISCIPLINE 1

Section One: Laying a Firm Foundation for Life 1

Law 1: Refraining from 14 kinds of evils 1
A. Refraining from the four kinds of kammakilesa 1
B. Refraining from the four kinds of agati 2
C. Refraining from the six kinds of apāyamukha 2

Law 2: Preparing resources for life on two fronts 2
A. Choosing the people with whom one is to associate 2
B. Allocating the wealth 4

Law 3: Maintaining one's relations toward the six directions 5
A. Rendering all the directions secure and peaceful 5
1st direction: parents 5
2nd direction: teacher 5
3rd direction: wife 6
4th direction: friends 6
5th direction: servants and employees 7
6th direction: monks 8
B. Helping one another for social harmony 8

Section Two: Steering Life to Its Objectives 9

A. Three levels of objectives 9
Level 1: the temporal objective 9
Level 2: the spiritual objective 9
Level 3: the highest objective 10

B. Three fronts of objectives 10
1st front: the objective for oneself 10
2nd front: the objective for others 10
3rd front: the mutual objective 10

BUDDHISTS OF THE LEADING TYPE 11

วินัยชาวพุทธ

*

พระสงฆ์มีวินัยของพระภิกษุ ที่จะต้องประพฤติให้เป็นผู้มีศีล ชาวพุทธทั่วไป ก็มีวินัยของคฤหัสถ์ ที่จะต้องปฏิบัติให้เป็นมาตรฐาน

หมวดหนึ่ง
วางฐานชีวิตให้มั่น

*ชาวพุทธจะต้องดำเนินชีวิตที่ดีงาม และร่วมสร้างสรรค์สังคม ให้เจริญมั่นคง ตามหลัก **วินัยของคฤหัสถ์** (คิหิวินัย) ดังนี้*

กฎ ๑: เว้นชั่ว ๑๔ ประการ

ก. เว้นกรรมกิเลส (บาปกรรมที่ทำให้ชีวิตมัวหมอง) ๔ คือ

๑. ไม่ทำร้ายร่างกายทำลายชีวิต (เว้นปาณาติบาต)
๒. ไม่ลักทรัพย์ละเมิดกรรมสิทธิ์ (เว้นอทินนาทาน)
๓. ไม่ประพฤติผิดทางเพศ (เว้นกาเมสุมิจฉาจาร)
๔. ไม่พูดเท็จโกหกหลอกลวง (เว้นมุสาวาท)

THE BUDDHIST'S DISCIPLINE

*

Just as Buddhist monks have the monks' discipline to observe to be virtuous, so Buddhists in general have the lay people's discipline to keep as code of standards.

SECTION ONE
Laying a Firm Foundation for Life

Buddhists are supposed to lead good lives and contribute to the growth and stability of society in accordance with the lay people's discipline (gihivinaya) as follows.

Law 1: Refraining from 14 kinds of evils.

A. Refraining from the four kinds of *kammakilesa* (evil deeds that defile one's life), namely:

1. One does not do bodily harm or take life (i.e. abstaining from *pāṇātipāta*).
2. One does not steal or violate property rights (i.e. abstaining from *adinnādāna*).
3. One does not commit sexual misconduct (i.e. abstaining from *kāmesumicchācāra*).
4. One does not speak falsely, lie or deceive (i.e. abstaining from *musāvāda*).

ข. เว้นอคติ (ความลำเอียง/ประพฤติคลาดธรรม) ๔ คือ

๑. ไม่ลำเอียงเพราะชอบ (เว้นฉันทาคติ)
๒. ไม่ลำเอียงเพราะชัง (เว้นโทสาคติ)
๓. ไม่ลำเอียงเพราะขลาด (เว้นภยาคติ)
๔. ไม่ลำเอียงเพราะเขลา (เว้นโมหาคติ)

ค. เว้นอบายมุข (ช่องทางเสื่อมทรัพย์อับชีวิต) ๖ คือ

๑. ไม่เสพติดสุรายาเมา
๒. ไม่เอาแต่เที่ยวไม่รู้เวลา
๓. ไม่จ้องหาแต่รายการบันเทิง
๔. ไม่เหลิงไปหาการพนัน
๕. ไม่พัวพันมั่วสุมมิตรชั่ว
๖. ไม่มัวจมอยู่ในความเกียจคร้าน

กฎ ๒: เตรียมทุนชีวิต ๒ ด้าน

ก. เลือกสรรคนที่จะเสวนา คบคนที่จะนำชีวิตไปในทางแห่งความเจริญและสร้างสรรค์ โดยหลีกเว้นมิตรเทียม คบหาแต่มิตรแท้ คือ

๑. รู้ทันมิตรเทียม หรือ **ศัตรูผู้มาในร่างมิตร** (มิตรปฏิรูปก์) ๔ประเภท

๑) **คนปอกลอก** มีแต่ขนเอาของเพื่อนไป มีลักษณะ ๔
(๑) คิดเอาแต่ได้ฝ่ายเดียว
(๒) ยอมเสียน้อย โดยหวังจะเอาให้มาก
(๓) ตัวมีภัย จึงมาช่วยทำกิจของเพื่อน
(๔) คบเพื่อน เพราะเห็นแก่ผลประโยชน์

B. Refraining from the four kinds of *agati* (bias or deviant conduct), namely:

1. One is not biased on account of like (i.e. being without *chandāgati*).
2. One is not biased on account of hate (i.e. being without *dosāgati*).
3. One is not biased on account of fear (i.e. being without *bhayāgati*).
4. One is not biased on account of folly (i.e. being without *mohāgati*).

C. Refraining from the six kinds of *apāyamukha* (channels to the ruin of property and life), namely:

1. One is not addicted to drink or drugs.
2. One does not revel, oblivious to time.
3. One is not bent only on entertainment.
4. One does not indulge in gambling.
5. One does not consort with evil friends.
6. One does not constantly laze around.

Law 2: Preparing resources for life on two fronts.

A. Choosing the people with whom one is to associate. One should associate with people who will guide one's life along a path that is prosperous and constructive, by avoiding false friends and associating only with true friends as follows:

1. *Recognizing the four kinds of* ***false friends*** *or enemies in the guise of friends (mitta-paṭirūpaka):*

1) **The out-and-out robber,** who only takes from his friend, has four features

(1) He thinks only of taking.
(2) He gives just a little only to gain a lot.
(3) Only when he himself is in danger does he help his friend out.
(4) He associates with his friend only for his own sake.

๒) **คนดีแต่พูด** มีลักษณะ ๔
   (๑) ดีแต่ยกของหมดแล้วมาปราศรัย
   (๒) ดีแต่อ้างของยังไม่มีมาปราศรัย
   (๓) สงเคราะห์ด้วยสิ่งที่หาประโยชน์มิได้
   (๔) เมื่อเพื่อนมีกิจ อ้างแต่เหตุขัดข้อง

๓) **คนหัวประจบ** มีลักษณะ ๔
   (๑) จะทำชั่วก็เอออ
   (๒) จะทำดีก็เอออ
   (๓) ต่อหน้าสรรเสริญ
   (๔) ลับหลังนินทา

๔) **คนชวนฉิบหาย** มีลักษณะ ๔
   (๑) คอยเป็นเพื่อนดื่มน้ำเมา
   (๒) คอยเป็นเพื่อนเที่ยวกลางคืน
   (๓) คอยเป็นเพื่อนเที่ยวดูการเล่น
   (๔) คอยเป็นเพื่อนไปเล่นการพนัน

๒. รู้ถึงมิตรแท้ หรือ **มิตรด้วยใจจริง** (สุหทมิตร) ๔ ประเภท

๑) **มิตรอุปการะ** มีลักษณะ ๔
   (๑) เพื่อนประมาท ช่วยรักษาเพื่อน
   (๒) เพื่อนประมาท ช่วยรักษาทรัพย์สินของเพื่อน
   (๓) เมื่อมีภัย เป็นที่พึ่งพำนักได้
   (๔) มีกิจจำเป็น ช่วยออกทรัพย์ให้เกินกว่าที่ออกปาก

2) **The smooth talker** has four features:
   (1) He talks only of what is done and gone.
   (2) He talks only of what has not yet come.
   (3) He offers help that is of no use.
   (4) When his friend has some business in hand, he always makes excuses.

3) **The flatterer** has four features:
   (1) He consents to [his friend's] doing wrong.
   (2) He consents to his doing right.
   (3) He praises him to his face.
   (4) He disparages him behind his back.

4) **The leader to ruin** has four features:
   (1) He is a companion in drinking.
   (2) He is a companion in nightlife.
   (3) He is a companion in frequenting shows and fairs.
   (4) He is a companion in gambling.

2. *Knowing of the four kinds of* ***true friends*** *or* ***friends at heart*** *(suhadamitta):*

1) **The helping friend** has four features:
   (1) When his friend is off guard, he guards him.
   (2) When his friend is off guard, he guards his property.
   (3) In times of danger, he can be a refuge.
   (4) When some business needs to be done, he puts up more money than requested.

๒) **มิตรร่วมสุขร่วมทุกข์** มีลักษณะ ๔
(๑) บอกความลับแก่เพื่อน
(๒) รักษาความลับของเพื่อน
(๓) มีภัยอันตราย ไม่ละทิ้ง
(๔) แม้ชีวิตก็สละให้ได้

๓) **มิตรแนะนำประโยชน์** มีลักษณะ ๔
(๑) จะทำชั่วเสียหาย คอยห้ามปรามไว้
(๒) แนะนำสนับสนุนให้ตั้งอยู่ในความดี
(๓) ให้ได้ฟังได้รู้สิ่งที่ไม่เคยได้รู้ได้ฟัง
(๔) บอกทางสุขทางสวรรค์ให้

๔) **มิตรมีใจรัก** มีลักษณะ ๔
(๑) เพื่อนมีทุกข์ พลอยไม่สบายใจ (ทุกข์ ทุกข์ด้วย)
(๒) เพื่อนมีสุข พลอยแช่มชื่นยินดี (สุข สุขด้วย)
(๓) เขาติเตียนเพื่อน ช่วยยับยั้งแก้ให้
(๔) เขาสรรเสริญเพื่อน ช่วยพูดเสริมสนับสนุน

ข. จัดสรรทรัพย์ที่หามาได้ ด้วยสัมมาชีพ ดังนี้

ขั้นที่ ๑ ขยันหมั่นทำงานเก็บออมทรัพย์ ดังผึ้งเก็บรวมน้ำหวานและเกสร

ขั้นที่ ๒ เมื่อทรัพย์เก็บก่อขึ้นดังจอมปลวก พึงวางแผนใช้จ่าย คือ

- **๑ ส่วน** เลี้ยงตัว เลี้ยงครอบครัว ดูแลคนเกี่ยวข้อง ทำความดี
- **๒ ส่วน** ใช้ทำหน้าที่การงานประกอบกิจการอาชีพ
- **๑ ส่วน** เก็บไว้เป็นหลักประกันชีวิตและกิจการคราวจำเป็น

2) **The friend through thick and thin** has four features:
   (1) He confides in his friend.
   (2) He keeps his friend's secrets.
   (3) He does not desert his friend in times of danger.
   (4) He will give even his life for his friend's sake.

3) **The good counselor** has four features:
   (1) He restrains his friend from doing evil or harm.
   (2) He encourages him in goodness.
   (3) He makes known to his friend what he has not heard before.
   (4) He points out the way to happiness, to heaven.

4) **The loving friend** has four features:
   (1) When his friend is unhappy, he commiserates.
   (2) When his friend is happy, he is happy for him.
   (3) When others criticize his friend, he comes to his defense.
   (4) When others praise his friend, he joins in their praise.

B. Allocating the wealth *one has acquired through right livelihood as follows:*

Stage 1: One should be diligent in earning and saving just as bees collect nectar and pollens.

Stage 2: When one's wealth accrues like a termites' mound, expenditure should be planned thus:

- **One portion** to be used for supporting oneself, supporting one's family, taking care of one's dependents and doing good works.
- **Two portions** to be used for one's career, earning one's living.
- **One portion** to be put aside as a guarantee for one's life and business in times of need.

กฎ ๓: รักษาความสัมพันธ์ ๖ ทิศ

ก. ทำทุกทิศให้เกษมสันต์ ปฏิบัติหน้าที่ต่อบุคคลที่สัมพันธ์กับตนให้ถูกต้องตามฐานะทั้ง ๖ คือ

ทิศที่ ๑ ในฐานะที่เป็นบุตรธิดา พึงเคารพ***บิดามารดา*** ผู้เปรียบเสมือน*ทิศเบื้องหน้า* ดังนี้

๑. ท่านเลี้ยงเรามาแล้ว เลี้ยงท่านตอบ
๒. ช่วยทำกิจธุระการงานของท่าน
๓. ดำรงวงศ์สกุล
๔. ประพฤติตนให้เหมาะสมกับความเป็นทายาท
๕. เมื่อท่านล่วงลับไปแล้ว ทำบุญอุทิศให้ท่าน

*บิดามารดาอนุเคราะห์**บุตรธิดา** ตามหลักปฏิบัติดังนี้*

๑. ห้ามปรามป้องกันจากความชั่ว
๒. ดูแลฝึกอบรมให้ตั้งอยู่ในความดี
๓. ให้ศึกษาศิลปวิทยา
๔. เป็นธุระเมื่อถึงคราวจะมีคู่ครองที่สมควร
๕. มอบทรัพย์สมบัติให้เมื่อถึงโอกาส

ทิศที่ ๒ ในฐานะที่เป็นศิษย์ พึงแสดงความเคารพนับถือ***ครูอาจารย์*** ผู้เปรียบเสมือน *ทิศเบื้องขวา* ดังนี้

๑. ลุกต้อนรับ แสดงความเคารพ
๒. เข้าไปหา เพื่อบำรุง รับใช้ ปรึกษา ซักถาม รับคำแนะนำ เป็นต้น
๓. ฟังด้วยดี ฟังเป็น รู้จักฟังให้เกิดปัญญา
๔. ปรนนิบัติ ช่วยบริการ
๕. เรียนศิลปวิทยาโดยเคารพ เอาจริงเอาจังถือเป็นกิจสำคัญ

Law 3: Maintaining one's relations towards the six directions.

A. Rendering all the directions secure and peaceful by performing the duties towards the people related to one in due accordance with their six respective positions:

1st direction: *As a son or daughter, one should honor one's parents, who are likened to the "**forward direction**," as follows:*

1. Having been raised by them, one looks after them in return.
2. One helps them in their business and work.
3. One continues the family line.
4. One conducts oneself as is proper for an heir.
5. After their passing away, one makes offerings, dedicating the merit to them.

Parents help their children by:

1. Cautioning and protecting them from evil.
2. Nurturing and training them in goodness.
3. Providing them with an education.
4. Seeing to it that they obtain suitable spouses.
5. Bequeathing the inheritance to them at the proper time.

2nd direction: *As a student, one should show reverence to one's teacher, who is likened to the "**right direction**," as follows:*

1. One rises to greet the teacher and shows respect to him.
2. One approaches the teacher to attend him, serve him, consult him, query him, receive advice from him, etc.
3. One hearkens well so as to cultivate wisdom.
4. One serves the teacher and runs errands for him.
5. One learns the subject respectfully and earnestly, giving the task of learning its due importance.

*อาจารย์อนุเคราะห์**ศิษย์** ตามหลักปฏิบัติดังนี้*

๑. แนะนำฝึกอบรมให้เป็นคนดี
๒. สอนให้เข้าใจแจ่มแจ้ง
๓. สอนศิลปวิทยาให้สิ้นเชิง
๔. ส่งเสริมยกย่องความดีงามความสามารถให้ปรากฏ
๕. สร้างเครื่องคุ้มภัยในสารทิศ คือ สอนฝึกศิษย์ให้ใช้วิชาเลี้ยงชีพได้จริง และรู้จักดำรงตนด้วยดี ที่จะเป็นประกันให้ดำเนินชีวิตดีงามโดยสวัสดี มีความสุขความเจริญ

ทิศที่ ๓ ในฐานะที่เป็นสามี พึงให้เกียรติบำรุง***ภรรยา*** ผู้เปรียบเสมือน*ทิศเบื้องหลัง* ดังนี้

๑. ยกย่องให้เกียรติสมฐานะที่เป็นภรรยา
๒. ไม่ดูหมิ่น
๓. ไม่นอกใจ
๔. มอบความเป็นใหญ่ในงานบ้าน
๕. หาเครื่องแต่งตัวมาให้เป็นของขวัญตามโอกาส

*ภรรยาอนุเคราะห์**สามี** ตามหลักปฏิบัติดังนี้*

๑. จัดงานบ้านให้เรียบร้อย
๒. สงเคราะห์ญาติมิตรทั้งสองฝ่ายด้วยดี
๓. ไม่นอกใจ
๔. รักษาทรัพย์สมบัติที่หามาได้
๕. ขยัน ช่างจัดช่างทำ เอางานทุกอย่าง

ทิศที่ ๔ ในฐานะที่เป็นมิตรสหาย พึงปฏิบัติต่อ***มิตรสหาย*** ผู้เปรียบเสมือน *ทิศเบื้องซ้าย* ดังนี้

๑. เผื่อแผ่แบ่งปัน

A teacher supports his students by:

1. Teaching and training them to be good.
2. Guiding them to thorough understanding.
3. Teaching the subject in full.
4. Encouraging the students and praising their merits and abilities.
5. Providing a protection for all directions; that is, teaching and training them so that they can actually use their learning to make a living and know how to conduct themselves well, having a guarantee for smoothly leading a good life and attaining happiness and prosperity.

3rd direction: *As a husband, one should honor and support one's wife, who is likened to the "**rearward direction**," as follows:*

1. One honors her in accordance with her status as wife.
2. One does not look down on her.
3. One does not commit adultery.
4. One gives her control of household concerns.
5. One gives her occasional gifts of ornaments and clothing.

A wife supports her husband by:

1. Keeping the household tidy.
2. Helping the relatives and friends of both sides.
3. Not committing adultery.
4. Safeguarding any wealth that has been acquired.
5. Being diligent in all her work.

4th direction: *As a friend, one should conduct oneself towards one's friends, who are likened to the "**left direction**," as follows:*

1. One shares with them.

๒. พูดจามีน้ำใจ
๓. ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน
๔. มีตนเสมอ ร่วมสุขร่วมทุกข์ด้วย
๕. ซื่อสัตย์จริงใจ

มิตรสหายอนุเคราะห์ตอบ ตามหลักปฏิบัติดังนี้

๑. เมื่อเพื่อนประมาท ช่วยรักษาป้องกัน
๒. เมื่อเพื่อนประมาท ช่วยรักษาทรัพย์สมบัติของเพื่อน
๓. ในคราวมีภัย เป็นที่พึ่งได้
๔. ไม่ละทิ้งในยามทุกข์ยาก
๕. นับถือตลอดถึงวงศ์ญาติของมิตร

ทิศที่ ๕ ในฐานะที่เป็นนายจ้าง พึงบำรุง***คนรับใช้*** และ***คนงาน*** ผู้เปรียบเสมือน *ทิศเบื้องล่าง* ดังนี้

๑. จัดงานให้ทำตามความเหมาะสมกับกำลัง เพศ วัย ความสามารถ
๒. ให้ค่าจ้างรางวัลสมควรแก่งานและความเป็นอยู่
๓. จัดสวัสดิการดี มีช่วยรักษาพยาบาลในยามเจ็บไข้ เป็นต้น
๔. มีอะไรได้พิเศษมา ก็แบ่งปันให้
๕. ให้มีวันหยุด และพักผ่อนหย่อนใจ ตามโอกาสอันควร

*คนรับใช้และคนงาน แสดงน้ำใจต่อ**นายงาน** ดังนี้*

๑. เริ่มทำงานก่อน
๒. เลิกงานทีหลัง
๓. เอาแต่ของที่นายให้
๔. ทำการงานให้เรียบร้อยและดียิ่งขึ้น
๕. นำความดีของนายงานและกิจการไปเผยแพร่

2. One speaks kindly to them.
3. One helps them.
4. One is constant through their ups and downs.
5. One is faithful and sincere.

Friends reciprocate by:

1. Protecting their friend when he is off guard.
2. Protecting their friend's property when he is off guard.
3. Being a refuge in times of danger.
4. Not deserting their friend in times of hardship.
5. Respecting their friend's family and relatives.

5th direction: *As an employer, one should support one's servants and employees, who are likened to the "**lower direction**," as follows:*

1. One assigns them work in accordance with their strength, sex, age and abilities.
2. One pays them wages commensurate with their work and adequate for their livelihood.
3. One grants them fringe benefits by, for example, providing medical care in times of sickness.
4. One shares with them a portion of any extra gain.
5. One gives them appropriate holidays and time to rest.

A servant or employee helps his employer by:

1. Starting work before him.
2. Stopping work after him.
3. Taking only what is given by his employer.
4. Doing his job well and seeking ways to improve on it.
5. Spreading a good reputation about his employer and his business.

ทิศที่ ๖ ในฐานะที่เป็นพุทธศาสนิกชน พึงแสดงความเคารพนับถือต่อ***พระสงฆ์*** ผู้เปรียบเสมือน *ทิศเบื้องบน* ดังนี้

๑. จะทำสิ่งใด ก็ทำด้วยเมตตา
๒. จะพูดสิ่งใด ก็พูดด้วยเมตตา
๓. จะคิดสิ่งใด ก็คิดด้วยเมตตา
๔. ต้อนรับด้วยความเต็มใจ
๕. อุปถัมภ์ด้วยปัจจัย ๔

*พระสงฆ์อนุเคราะห์**คฤหัสถ์** ตามหลักปฏิบัติดังนี้*

๑. ห้ามปรามสอนให้เว้นจากความชั่ว
๒. แนะนำสั่งสอนให้ตั้งอยู่ในความดี
๓. อนุเคราะห์ด้วยความปรารถนาดี
๔. ให้ได้ฟังได้รู้สิ่งที่ยังไม่เคยรู้ไม่เคยฟัง
๕. ชี้แจงอธิบายทำสิ่งที่เคยฟังแล้วให้เข้าใจแจ่มแจ้ง
๖. บอกทางสวรรค์ สอนวิธีดำเนินชีวิตให้มีความสุขความเจริญ

ข. เกื้อกูลกันประสานสังคม ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ร่วมสร้างสรรค์สังคมให้สงบสุขมั่นคงสามัคคีมีเอกภาพ ด้วย**สังคหวัตถุ ๔** คือ

๑. ***ทาน*** เผื่อแผ่แบ่งปัน (ช่วยด้วยเงินด้วยของ)
๒. ***ปิยวาจา*** พูดอย่างรักกัน (ช่วยด้วยถ้อยคำ)
๓. ***อัตถจริยา*** ทำประโยชน์แก่เขา (ช่วยด้วยกำลังแรงงาน)
๔. ***สมานัตตตา*** เอาตัวเข้าสมาน (ช่วยด้วยร่วมสร้างสรรค์และแก้ปัญหา เสมอกันโดยธรรม และร่วมสุขร่วมทุกข์กัน)

6th direction: *As a Buddhist, one should show reverence to the monks, who are likened to the "**upper direction**," as follows:*

1. One acts towards them with goodwill.
2. One speaks to them with goodwill.
3. One thinks of them with goodwill.
4. One receives them willingly.
5. One supports them with the four requisites [almsfood, robes, shelter and medicine].

Monks help lay people by:

1. Enjoining them from evil actions.
2. Enjoining them in goodness.
3. Assisting them with kind intentions.
4. Making known to them things not heard before.
5. Explaining and clarifying things they have already heard.
6. Pointing out the way to heaven, teaching them the way to happiness and prosperity.

B. Helping one another for social harmony, i.e. helping one another and contributing to creating social peace, stability and unity according to the four principles for helpful integration (*saṅgahavatthu*), namely:

1. *dāna*: giving, sharing (helping through money and material goods).
2. *piyavācā*: amicable speech (helping through words).
3. *atthacariyā*: helpful action (helping through physical or mental effort).
4. *samānattatā*: participation (helping through participation in constructive action and problem solving; being equal by virtue of the Dhamma and sharing both weal and woe).

หมวดสอง
นำชีวิตให้ถึงจุดหมาย

ก. จุดหมาย ๓ ขั้น ดำเนินชีวิตให้บรรลุจุดหมาย (อัตถะ) ๓ ขั้น คือ

ขั้นที่ ๑ *ทิฏฐธัมมิกัตถะ* **จุดหมายขั้นตาเห็น** หรือ **ประโยชน์ปัจจุบัน**

ก) มีสุขภาพดี ร่างกายแข็งแรง ไร้โรค อายุยืน

ข) มีเงินมีงาน มีอาชีพสุจริต พึ่งตนเองได้ทางเศรษฐกิจ

ค) มีสถานภาพดี เป็นที่ยอมรับนับถือในสังคม

ง) มีครอบครัวผาสุก ทำวงศ์ตระกูลให้เป็นที่นับถือ

ทั้ง ๔ นี้ พึงให้เกิดมีโดยธรรม และใช้ให้เป็นประโยชน์ ทั้งแก่ตนและผู้อื่น

ขั้นที่ ๒ *สัมปรายิกัตถะ* **จุดหมายขั้นเลยตาเห็น** หรือ **ประโยชน์เบื้องหน้า**

ก) มีความอบอุ่นซาบซึ้งสุขใจ ไม่อ้างว้างเลื่อนลอย มีหลักยึดเหนี่ยวใจให้เข้มแข็ง ด้วย***ศรัทธา***

ข) มีความภูมิใจ ในชีวิตสะอาด ที่ได้ประพฤติแต่การอันดีงาม ด้วยความ***สุจริต***

ค) มีความอิ่มใจ ในชีวิตมีคุณค่า ที่ได้ทำประโยชน์ตลอดมา ด้วยน้ำใจ***เสียสละ***

ช) มีความแกล้วกล้ามั่นใจ ที่จะแก้ไขปัญหา นำชีวิตและภารกิจไปได้ ด้วย***ปัญญา***

จ) มีความโล่งจิตมั่นใจ มีทุนประกันภพใหม่ ด้วยได้ทำไว้แต่***กรรมที่ดี***

SECTION TWO
Steering Life to Its Objectives

A. Three levels of objectives. *One should conduct one's life so as to attain the three levels of objectives (attha) as follows:*

Level 1: *diṭṭhadhammikattha,* i.e. the temporal objective or present benefit

A) Enjoying good health, physical fitness, freedom from maladies, and longevity.
B) Having work and income, having honest livelihood, and being economically self-reliant.
C) Having good status, and gaining the respect of society.
D) Having a happy family, establishing a good reputation of one's family.

All the four objectives above should be righteously achieved and utilized for the sake of oneself and others.

Level 2: *samparāyikattha,* i.e. the spiritual objective or further benefit.

A) Being endowed with warmth, deep appreciation and happiness; being not lonesome or unfirm; having an ideal to adhere to so as to be strong with faith.
B) Being proud of a clean life, of having done only wholesome deeds with virtue.
C) Being gratified in a worthwhile life, in having always done what is beneficial with sacrifice.
D) Being courageous and confident to resolve problems as well as conduct one's life and duties with wisdom.
E) Being secure and confident in having a guarantee for the future life in consequence of having done only good deeds.

ขั้นที่ ๓ *ปรมัตถะ* **จุดหมายสูงสุด** หรือ **ประโยชน์อย่างยิ่ง**

ก) ถึงถูกโลกธรรมกระทบ ถึงจะพบความผันผวนปรวนแปร ก็ไม่หวั่นไหว มีใจเกษมศานต์มั่นคง

ข) ไม่ถูกความยึดติดถือมั่นบีบคั้นจิต ให้ผิดหวังโศกเศร้า มีจิตโล่งโปร่งเบาเป็นอิสระ

ค) สดชื่น เบิกบานใจ ไม่ขุ่นมัวเศร้าหมอง ผ่องใส ไร้ทุกข์ มีความสุขที่แท้

ง) รู้เท่าทันและทำการตรงตามเหตุปัจจัย ชีวิตหมดจดสดใส เป็นอยู่ด้วยปัญญา

ถ้าบรรลุจุดหมายชีวิตถึงขั้นที่ ๒ ขึ้นไป เรียกว่าเป็น ***"บัณฑิต"***

ข. จุดหมาย ๓ ด้าน จุดหมาย ๓ ขั้นนี้ พึงปฏิบัติให้สำเร็จครบ ๓ ด้าน คือ

ด้านที่ ๑ *อัตตัตถะ* **จุดหมายเพื่อตน** หรือ **ประโยชน์ตน** คือ ประโยชน์ ๓ ขั้นข้างต้น ซึ่งพึงทำให้เกิดขึ้นแก่ตนเอง หรือพัฒนาชีวิตของตนขึ้นไปให้ได้ให้ถึง

ด้านที่ ๒ *ปรัตถะ* **จุดหมายเพื่อผู้อื่น** หรือ **ประโยชน์ผู้อื่น** คือ ประโยชน์ ๓ ขั้นข้างต้น ซึ่งพึงช่วยเหลือผู้อื่นให้ได้ให้ถึงด้วยการชักนำสนับสนุนให้เขาพัฒนาชีวิตของตนขึ้นไปตามลำดับ

ด้านที่ ๓ *อุภยัตถะ* **จุดหมายร่วมกัน** หรือ **ประโยชน์ทั้งสองฝ่าย** คือ ประโยชน์สุขและความดีงามร่วมกันของชุมชนหรือสังคม รวมทั้งสภาพแวดล้อมและปัจจัยต่างๆ ซึ่งพึงช่วยกันสร้างสรรค์ บำรุงรักษา เพื่อเกื้อหนุนให้ทั้งตนและผู้อื่นก้าวไปสู่จุดหมาย ๓ ขั้นข้างต้น

Level 3: *paramattha,* i.e. the highest objective or greatest benefit:

A) Having a secure, peaceful and stable mind, unshaken even when affected by the ways of the world or confronted with vicissitudes or changes.
B) Not being so distressed by clinging or attachment as to feel disappointed or sorrowful; having a mind that is relieved, clear, buoyant and free.
C) Being refreshed, cheerful, not sullen or depressed; being radiant and free from suffering; enjoying genuine bliss.
D) Being well aware of causes and conditions and acting accordingly; leading a life that is impeccable and bright; conducting oneself with wisdom.

One who is able to attain from the second level of benefit upwards is known as a wise man (paṇḍita).

B. Three fronts of objectives. These three levels of objectives should be realized on all three fronts:

1st front: *attattha,* i.e. the objective for oneself or one's own benefit; the three levels of benefits explained above, which one should realize for oneself or develop one's life to attain.

2nd front: *parattha,* i.e. the objective for others or other people's benefit; i.e. the three levels of benefits explained above, which one should help other people successively achieve by guiding and encouraging them to develop their lives.

3rd front: *ubhayattha,* i.e. the mutual objective or benefit to both parties; the collective benefit, happiness and virtue of the community or society, including environmental conditions and factors, which we should help create and conserve in order to help both ourselves and others advance to the three levels of objectives mentioned above.

ชาวพุทธชั้นนำ

ชาวพุทธที่เรียกว่า อุบาสก และอุบาสิกา นับว่าเป็นชาวพุทธชั้นนำ จะต้องมีความเข้มแข็งที่จะตั้งมั่นอยู่ในหลัก ให้เป็นตัวอย่างแก่ชาวพุทธทั่วไป นอกจากรักษา ***วินัยชาวพุทธ*** แล้ว ต้องมี **อุบาสกธรรม ๕** ดังนี้

๑. ***มีศรัทธา*** เชื่อประกอบด้วยปัญญา ไม่งมงาย มั่นในพระรัตนตรัย ไม่หวั่นไหว ไม่แกว่งไกว ถือธรรมเป็นใหญ่และสูงสุด

๒. ***มีศีล*** นอกจากตั้งอยู่ในศีล ๕ และสัมมาชีพแล้ว ควรถือศีลอุโบสถตามกาล เพื่อพัฒนาตนให้ชีวิตและความสุขพึ่งพาวัตถุน้อยลง ลดการเบียดเบียน และเกื้อกูลแก่ผู้อื่นได้มากขึ้น

๓. ***ไม่ถือมงคลตื่นข่าว*** เชื่อกรรม มุ่งหวังผลจากการกระทำด้วยเรี่ยวแรงความเพียรพยายามตามเหตุผล ไม่ตื่นข่าวเล่าลือโชคลางเรื่องขลังมงคล ไม่หวังผลจากการขออำนาจดลบันดาล

๔. ***ไม่แสวงหาพาหิรทักขิไณย์*** ไม่ไขว่คว้าเขตบุญขุนขลังผู้วิเศษศักดิ์สิทธิ์ นอกหลักพระพุทธศาสนา

๕. ***ขวนขวายในการทะนุบำรุงพระพุทธศาสนา*** ใส่ใจริเริ่มและสนับสนุนกิจกรรมการกุศล ตามหลักคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

หมายเหตุ:

* ***วินัยชาวพุทธ*** นี้ ปรับให้ง่ายขึ้น ณ ๑๐ ส.ค. ๒๕๔๓ จาก “ภาค ๑: มาตรฐานชีวิตของชาวพุทธ” ในหนังสือ *ธรรมนูญชีวิต* ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๔๐ เมื่อเสร็จแล้ว ได้ขอให้ ดร.สมศีล ฌานวังศะ ปรับปรุงคำแปลภาษาอังกฤษฉบับเดิม ให้ตรงตามฉบับปรับปรุงนี้

* วินัยของคฤหัสถ์ คือ **คิหิวินัย** ได้แก่พระพุทธโอวาทใน**สิงคาลกสูตร** พระไตรปิฎก เล่ม ๑๑ *(ที.ปา.๑๑/๑๗๒-๒๐๖/๑๙๔-๒๐๗)*

* “อุบาสกธรรม ๕“ มาในพระไตรปิฎก เล่ม ๒๒ *(องฺ ปญฺจก. ๒๒/๑๗๕/๒๓๐)*

BUDDHISTS OF THE LEADING TYPE

Those Buddhists who are referred to as upāsaka and upāsikā [Buddhist lay followers] are considered Buddhists of the leading type. They must be steadfast and firmly established in the [Buddhist] principles to serve as examples for Buddhists in general. Apart from observing the Buddhist's discipline, they must possess the five qualities of Buddhist lay followers (upāsakadhamma) as follows:

1. They have faith, their belief being endowed with wisdom; they are not given to blind faith; they have confidence in the Triple Gem [the Buddha, the Dhamma and the Sangha], neither being shaken nor faltering; they adhere to the Dhamma as the principal and supreme cause.
2. They have morality; apart from maintaining themselves in the Five Precepts and righteous livelihood, they should undertake the Eight Observances on due occasions to develop themselves so that their lives and happiness depend less on material needs, thus reducing harm and increasing beneficence towards others.
3. They do not get carried away by superstition; they believe in deeds, aspiring to results from their own deeds through their own effort in a rational way; they are not excited by wildly rumored superstition, talismans or lucky charms; they do not aspire to results from praying for miracles.
4. They do not seek the gift-worthy outside of this teaching; they do not grasp at fields of merit, miracle workers or holy personalities that are outside the Buddhist principles.
5. They apply themselves to supporting and helping with the Buddhist cause; they attend to, initiate and support charity work in accordance with the teaching of the Perfectly Enlightened One.

Notes

* *The Buddhist's Discipline*, a simplified version of "Part I: The Buddhist's Life Standards" in *A Constitution for Living* (revised in 1997), was completed on August 10, 2000. Then Dr. Somseen Chanawangsa revised the original English version to bring it in line with the present revised edition.

* The lay people's discipline, or *gihivinaya*, is the Buddha's teaching in the *Siṅgālakasutta* [D.III.180-193]

* The five *upāsakadhamma* is from the *Sutta* [A.III.206].

ประวัติย่อของผู้เขียน

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต) มีถิ่นเกิดใน จ.สุพรรณบุรี บรรพชาเป็นสามเณรเมื่ออายุ ๑๒ ปี ที่วัดบ้านกร่าง อ.ศรีประจันต์

พ.ศ. ๒๔๙๕ เข้าฝึกวิปัสสนา เมื่อจบการฝึกที่จัดขึ้นแล้ว พระอาจารย์ผู้นำปฏิบัติชวนไปอยู่ประจำในสำนักวิปัสสนา แต่โยมบิดาไม่ยินยอม

พ.ศ. ๒๔๙๖ มาอยู่ที่วัดพระพิเรนทร์ กรุงเทพฯ เรียนพระปริยัติธรรมจนสอบ ป.ธ.๙ ได้ขณะยังเป็นสามเณร จึงได้รับการอุปสมบทในพระบรมราชานุเคราะห์ เป็นนาคหลวง ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม เมื่อ ๒๔ ก.ค. ๒๕๐๔ สอบได้ปริญญาพุทธศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับ ๑) จากมหาจุฬาฯ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๕ และสอบได้วิชาชุดครู พ.ม. เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๖

ศาสนกิจ

พ.ศ. ๒๕๐๗	ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยเลขาธิการ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (ต่อมาเป็นรองเลขาธิการ) และเป็นอาจารย์สอนในชั้นปริญญาตรี พุทธศาสตรบัณฑิต บางปีบรรยายที่คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร และในโครงการศาสนาเปรียบเทียบ มหาวิทยาลัยมหิดล
พ.ศ. ๒๕๑๕	เป็นเจ้าอาวาสวัดพระพิเรนทร์ เขตป้อมปราบฯ กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. ๒๕๑๕	บรรยายวิชาพุทธศาสนาและวัฒนธรรมไทย ที่ University Museum, University of Pennsylvania สหรัฐอเมริกา
พ.ศ. ๒๕๑๙	บรรยายวิชาพระพุทธศาสนา ที่ Swarthmore College, Pennsylvania
พ.ศ. ๒๕๒๔	บรรยายวิชาพระพุทธศาสนา ในหลักสูตรของ Divinity Faculty และ Arts Faculty, Harvard University

ปัจจุบันเป็นเจ้าอาวาสวัดญาณเวศกวัน ต.บางกระทึก อ.สามพราน จ.นครปฐม

๑๔ สถาบัน ถวายปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์

พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ *(ม.มหาจุฬาฯ)* ศิลปศาสตร- *(ม.ธรรมศาสตร์)* ศึกษาศาสตร- *(ม.ศิลปากร)* ศิลปศาสตร- *(ม.เกษตรศาสตร์)* อักษรศาสตร- *(จุฬาลงกรณ์ฯ)* ศิลปศาสตร-*(ม.มหิดล)* การศึกษา- *(ม.ศรีนครินทรวิโรฒ)* ปรัชญา-*(ม.รามคำแหง)* ศึกษาศาสตร- *(ม.สงขลานครินทร์)* ตรีปิฎกาจารย์กิตติมศักดิ์ *(นวนาลันทาฯ อินเดีย)* อักษรศาสตร-*(ม.มหิดล)* วิทยาศาสตร์-*(ม.เชียงใหม่)* ศาสนศาสตร-*(ม.มหามกุฏฯ)*

ประกาศเกียรติคุณและรางวัล

พ.ศ. ๒๕๒๕	ประกาศเกียรติคุณ ในฐานะผู้ทำคุณประโยชน์แก่พระพุทธศาสนา ในการฉลอง ๒๐๐ ปี กรุงรัตนโกสินทร์
พ.ศ. ๒๕๓๒	พระราชทานโล่รางวัล "มหิดลวรานุสรณ์"
พ.ศ. ๒๕๓๗	รางวัล "การศึกษาเพื่อสันติภาพ" จากองค์การยูเนสโก (UNESCO Prize for Peace Education)
พ.ศ. ๒๕๓๘	เป็น "ผู้ทรงคุณวุฒิทางวัฒนธรรม" คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
พ.ศ. ๒๕๔๔	รางวัล "สาโรช บัวศรี ปราชญ์ผู้ทรงศีล" จาก ม.ศรีนครินทรวิโรฒ
พ.ศ. ๒๕๔๔	เป็น ศาสตราจารย์พิเศษ ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พ.ศ. ๒๕๔๗	มหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนาแห่งโลกถวายตำแหน่งเมธาจารย์ (Most Eminent Scholar) ในฐานะนักปราชญ์ ทางพระพุทธศาสนาสายเถรวาท

ผลงานทางพระพุทธศาสนาและวิชาการทั่วไป

งานหลักด้านหนึ่ง คือ การบรรยาย ปาฐกถา และธรรมเทศนา ทั้งภายในประเทศ และในที่ประชุมนานาชาติ ซึ่งมีผู้ขอนำไปพิมพ์เป็นหนังสือแจกจ่ายกว้างขวางออกไป

งานนิพนธ์มากกว่า ๓๑๓ เรื่อง เช่น พุทธธรรม, พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฯ, ธรรมนูญชีวิต, ทางสายกลางของการศึกษาไทย, พุทธศาสนาในฐานะเป็นรากฐานของวิทยาศาสตร์, การพัฒนาที่ยั่งยืน, นิติศาสตร์แนวพุทธ, Thai Buddhism in the Buddhist World, Buddhist Economics เป็นต้น

ได้รับนิมนต์เป็นที่ปรึกษาของ ม.มหิดล ในการจัดทำพระไตรปิฎกฉบับคอมพิวเตอร์สำเร็จสมบูรณ์เป็นฉบับแรกของโลก

About the Author: Venerable Phra Brahmagunabhorn (P. A. Payutto) was born in 1939 in Suphanburi Province, Thailand. He became a novice at the age of 13, and while still a novice completed the highest grade of Pali examination, an achievement for which he was honoured with ordination as a monk under Royal Patronage in 1961.

After completing a degree in Budddhist studies from Mahachulalongkorn Buddhist University and a Higher Certificate in Education in 1962 and 1963 respectively, he acted as Deputy Secretary-General of the Buddhist University and lectured extensively in Thailand and overseas, including time spent at the University of Pennsylvania, Harvard University and Swarthmore College in the U.S.A.

His literary achievements in Thailand are tremendous, the most notable to date being the work of Buddhadhamma, a comprehensive treatment of the whole of the Buddha's teaching, and many of his lectures on social, scientific and educational studies from a Buddhist perspective have been printed. For his work in these fields, he has been honoured with Honorary Doctorates in Buddhist Studies (from Maha chulalongkorn Buddhist University, 1982); in Philosophy (from Thammasat University, 1986, and Mahidol University, 1995); in Education (from Silpakorn University, 1988; Kasetsart University, 1987; Srinakharinwirot University, 1990; Ramkhamhaeng University, 1994, and Prince of Songkhla University, 1995); and in Linguistics (from Chulalongkorn University, 1988; Mahidol University, 1989).

The author is one of Thailandís most well-known Bud dhist Scholars. His writings cover not only traditional Buddhist subjects but also Buddhist perspectives on modern academic themes. He was the recipient of the 1994 UNESCO prize for Peace Education.

At present the author spends his time between Nakorn-Prathom province and Chachoengsao province in Central Thailand.